

BIBLICKÝ DŮKAZ PRO VŠEOBECNOST BIBLICKÉ POTOPY

Richard M. Davidson

John Nevin Andrews profesor Starého zákona

katedra Starého zákona

Andrews univerzity, Berrien Springs, Michigan

zdroj 22(2):58–73 (1995).

O čem je tento článek

Rozsah biblické potopy byl bouřlivě diskutován mezi biblickými učenými. Pro ty kdo přijímají stvoření za jediný týden, doslovně jako následných, dvacet čtyři–dnů, je univerzální potopa nezbytná k vysvětlení existence geologického sloupce. Teze tohoto studia je, že jen tradiční výklad, který předpokládá doslovné, univerzální vysvětlení jako celosvětové biblické potopy, které ospravedlňuje všechny závažné biblické údaje. Autor shrnuje dvacet dva řádků biblického svědectví – včetně terminologie, námětů, souvislostí, gramatiku a syntax, literární strukturu, pojmovou logiku, teologie, kanonicity, a typologie, která podporuje univerzálnost biblické potopy.

I.. Odporující si vykladačské školy

Jedna z nejvíce kontroverzní stránek příběhu o potopě, znepokojuje svým rozsahem biblické potopy. Tři hlavní směry výkladu jsou tyto: (1) tradiční, který tvrdí univerzálnost, celosvětové povahy potopy; (2) místní teorie o potopě, která zužuje rozsah příběhu o potopě vzhledem k zvláštnímu zeměpisnému umístění do Mezopotámie; a (3) nedoslovný (symbolický) výklad, který předpokládá, že příběh o potopě není historické vysvětlení, ale chce jenom naučit teologickou pravdu.

Proti této třetí pozici, nehistorické, si musíme všimnout důkazů uvnitř biblické zprávy, utvrzující historickou povahu potopy. V literární struktuře příběhu o potopě (podívej Shea 1979), genealogický rámec konstrukce (Genesis 5:32 a 9:28–29) plus druhotná genealogie (Genesis 6:9–10 a 9:18–19), které jsou indikátory pro vysvětlení, předpokládá, že to je skutečná historie. Použití genealogický termínu *toledot* („generace,“) v příběhu o potopě (6:9) prostřednictvím Genesis (13 krát, rozčleňuje celou knihu) signalizuje, že pisatel zamýšlel tento příběh psát jako historicky věrohodný, jako zbývající část Genesis (Doukhan 1978, s. 167–220). Walter Kaiser analyzuje literární formu Genesis 1–11 a uzavírá tím, že tato celá část Genesis musí znamenat „historické vyprávění“ (Walter Kaiser 1970).

Množství odkazů v knize Job může narážet potom k relativně nedávné potopě (Job 9:5–8; 12:14–15; 14:11–12; 22:15–17; 26:10–14; 28:9; 38:8–11; podívej se na Morris 1988, s. 26–30).

Historická událost potopy je součástí spásy/soudního aktu Pána Boha a její historická hodnověrnost je předpokládána a podstatná k teologickým argumentům pozdějších biblických pisatelů zaměstnávajících se typologií potopy (podívej Davidson 1981, s. 326–327); více o tomto bodu později.

Tak jest alespoň podle starozákonních pisatelů, kteří jsou vzdáleni od nehistorického, obrazného, nebo mytického vysvětlení, napsaného jen jako poučka teologické pravdy. Příběh o potopě je zamýšlený přesně zaznamenat skutečnost, doslovnost, historické události.

Pro evangelikální křesťany kteří berou vážně biblický zápis a přijímají historičnost zprávy o potopě, ještě zůstává otázka, zda je událost popsána jako místní, omezená záplava, nebo všeobecná, celosvětová potopa.

Teorie místní záplavy se opírá v první řadě o vědecké argumenty, kde jsou zdánlivě obtížné geologické, biologické, a antropologické problémy pro univerzální potopu. (Podívej se na Boardman 1990, s. 212–223; Custance 1979, s. 28–58; Kidner 1967, s. 93–95; Mitchell 1982/1993; Ramm 1954, s. 232–249; Young 1977, s. 171–210).

Avšak vědecká argumentace není předmětem tohoto článku. Mohu jen navrhnout, že tyto problémy nejsou nepřekonatelné, i když je mnohem víc potřeba studia. Množství studií poskytuje rostoucí tělo důkazů, které se týká biblické

potopy s katastrofickou teorií, jako alternativa ke konvenčnímu dlouhému období geologie (podívej se Coffin a Brown 1983; Roth 1985, 1986a, 1988; Whitcomb 1988; Baumgardner 1994a,b).

Lokální záplavová teorie podporuje tvrzení, že terminologie popisující rozsah potopy, by měla být interpretována relativně a ne absolutně univerzálně. Signalizují všeobecnost v pisatelově světovém názoru, ale omezené možnostmi v rámci našeho moderního světového názoru. (Podívej se na Boardman 1990, s. 223–226; Custance 1979, s. 15–27; Kidner 1967, s. 93–95; Ramm 1954, s. 241–242.) My se pokusíme poukázat na tento bod v další části tohoto článku.

Tradiční konzervativní porozumění příběhu o potopě je, že Genesis 6–9 popisuje univerzální, celosvětovou povodeň. Mohli bychom také poznamenat, že toto je také pohled většiny liberálních–kritických komentátorů na Genesis 6–9, ačkoli pohlíží na starozákonní náhled, jako na vypůjčený ze znaleckých zpráv. (Podívej se na Hasel 1975, s. 78 a všimněte si bibliografii zástupců této pozice: Fohrer, Koehler, Noth, Procksch, Skinner, Sarna, Speiser, von Rad, Vriezen, Zimmerli, atd. Někteří z těchto autorů a i jiní, v poslední době reprezentují tento názor, který je citovaný později v tomto článku.)

Tvrzení tohoto článku je, že jen tradiční postavení doslovné, univerzální celosvětové potopy ospravedlňuje biblické údaje a tento všeobecný výklad je velmi důležitý pro teologii potopy v Genesis a pro teologická hlediska koncipovaná později biblickými pisateli.

II. Biblická terminologie v Genesis 6–9 ukazuje univerzálnost

Snad nejdůležitější druh biblického důkazu pro univerzálnost potopy je zvláštní celková terminologie nalezená uvnitř biblické zprávy. Gerhard Hasel totiž poskytl pečlivé seznámení s touto terminologií ve třech bystrých studiích O předchozích sporných otázkách *Původů* (Hasel 1974, 1975, 1978) a proto nemusím zacházet v tomto článku do podrobností. Osm různých termínů nebo výrazů v Genesis 6–9, nejvíce se opakujících jejich protějšků v celosvětovém stvoření, vysvětluje Genesis 1–2 a tím signalizuje univerzálnost.

Nejprve, termín „*haárec*“ země, který se vyskytuje 46 krát v příběhu o potopě (Genesis 6:12, 13, 17, a tak dále.), vždy bez nějakého doprovodného genitivu vymezení, jasně paralely použití stejného termínu v popisu celosvětového, univerzálního stvoření v Genesis 1:1, 2, 10. (Zatímco někde jinde může být tento termín občas užíván bez genitivu a ještě v souvislosti omezení v rozhledu určité „země“, výslovné připojení zmínky o stvoření ve zprávě o potopě (podívej se na zvláště Genesis 6:6,7), jasně udává celkovou souvislost pro jeho užívání v Genesis 6–9.)

Někteří biblisté argumentovali, že jestli si Mojžíš přál označit celý svět, potom by mohl použít hebrejský termín *tebel*, který znamená svět jako celý, nebo suchou zemi ve smyslu kontinentů. Toto slovo se však nikdy neužívá v příběhu o potopě. To hebrejské slovo *tebel* se totiž nikdy nepoužívá v celém Pentateuchu, včetně zprávy o stvoření. Ve skutečnosti, se termín neobjeví nikde v oddílu vyprávění hebrejské bible, ale vyskytuje se jenom v básnických textech (39 krát), obvykle jako básnické synonymum paralelně s *haárec* „zemí.“ Avšak tento argument nepřítomnosti tohoto slova, které se jinak užívá v kontextu a básnické terminologie, nicméně přináší malou závažnost.

Druhý výraz, „na tváři celé země“ *al pné kol haárec* (Genesis 7:3; 8:9), se jasně zmiňuje o prvním výskytu stejného výrazu v univerzální souvislosti stvoření (Genesis 1:29; srov. Genesis 1:2 pro příbuzný univerzální výraz), a tak zde naznačuje všeobecnost téhož rozměru, to jest, veškerý povrch celosvětových mas. Zatímco zkrácený termín „celá země“ (*kol-haárec*) samo sebou může mít omezený smysl někde jinde v biblických textech, když signalizuje bezprostřední souvislost (podívej např. Exodus 10:5, 15; Numeri 22:5, 11; 1. Královská 4:34; 10:24; 2. Paralipomenon 36:23; Genesis 41:57), naznačená souvislost příběhu potopy je všeobecné zlo lidstva.

Lidstvo, které Pán Bůh udělal a vytvořil (Genesis 6:6,7) aby mělo nadvládu nad „celou zemí“ (Genesis 1:26) a následující souvislost je univerzální rozptýlení člověka po babylonské věži „na tváři celé země“ (Genesis 11:4, 8, 9). Každý z čtyř výskytů výrazu „na tváři celé země“ v Genesis mimo příběh o Potopě (Genesis 1:29; 11:4, 8, 9), má jasný univerzální smysl pro celý zemský povrch planety a tedy ani jejich užití v příběhu o potopě nesignalizuje menší všeobecnost. (To by také mohlo znamenat, že jedno určité místo v Genesis, kde je v této souvislosti zaznamenána podobná fráze „na celé tváři země“, že to není univerzální [hladomor zmíněný v Genesis 41:56], hebrejščina má změnu v slovosledu odjinud v Genesis [*al pné kol haárec*]).

Za třetí, fráze „tvář země“ *pné haadama* (pětkrát v příběhu o potopě, 7:4, 22, 23; 8:8, 13), se vyskytuje souběžně s univerzálními termíny, kterých jsme si právě všimli, „země“ (7:23) a „tvář celé země“ (8:9); a tato fráze „tvář země“ se podobně vrací zpátky k jeho prvnímu použití v univerzální souvislosti stvoření (Genesis 2:6).

Za čtvrté, termín *kol-basar* „každé tělo“ se vyskytuje 12 krát v Genesis 6–9 (Genesis 6:12, 13, 17, 19; 7:16, 21; 8:17; 9:11, 15, 16, 17). Slovo *kol* „každý“ (který může příležitostně vyjádřit méně než celek, jestli to souvislost dovolí), před neurčitým podstatným jménem se žádným členem nebo přivlastňovací příponou, jako zde v Genesis 6–9, signalizuje celek. Boží oznámení o vyhlazení „každého těla“ (Genesis 6:13, 17) a komentátorova poznámka že „každé tělo“ zemřelo (Genesis 7:21–22), s výjimkou obyvatelů archy, signalizuje charakter univerzální zkázy. Jeden výskyt *kol* plus neměnné podstatné jméno *habasar* „každé tělo“ (v Genesis 7:15), podobně signalizuje souhrn, právě tak jako jednotu.

Za páté, výraz „každá živá věc“ (*kol-chajaj*) každé tělo (Genesis 6:19), je další výraz celku; v 7:4, 23, podobný termín *kol-kajekum* znamená doslova, „veškerou existenci.“ Tímto termínem je daný další univerzální rozměr zkázy přidáním věty vracějící se zpět ke stvoření – „co povstalo, co jsem učinil.“ (7:4) – a výhradní výpovědi „Zachován byl pouze Noe a to, co s ním bylo v arše.“ (7:23). Jak Hasel dodává :

Jen stěží může být jakýkoliv silnější způsob hebrejského zdůraznění celkového zničení 'veškeré existence' lidského a živočišného života na zemi než způsob, kterým to bylo vyjádřeno. Pisatel biblické potopy se zaměřuje na terminologii, formulaci a syntaktickým složením typu, který nemohl být více důrazný a jednoznačný ve vyjádření jeho představy univerzálnosti celosvětové potopy (Hasel 1975, p 86).

Za šesté, fráze „pod celým nebem“ (*tachat kol–haššamajim*, Genesis 7:19), je užíván šestkrát v Starém zákoně mimo příběh o potopě a vždy s univerzálním významem (podívej se na Deuteronomium 2:25; 4:19; Job 28:24; 37:3; 41:11; Daniel 9:12). Například je výraz užíván pro popis Boží vševědounosti: „neboť on dohlédne až do končin země, vidí vše, co je pod nebem.“ (Job 28:24). Znovu, to zobrazuje Boží svrchovanost: „Pod celým nebem všechno je mé.“ (Job 41:11 KJV). (Všimněte si, že užívání v Deuteronomiu 2:25, popisuje „národy pod celým nebem“, je další kvalifikovaný a omezený výrazem „Až o tobě uslyší zprávu“, a tak je potenciálně univerzální a nikoli výjimka k univerzálnímu smyslu.)

Univerzální výraz „pod celými nebesy“ nebo „pod celým nebem“ také zevšeobecňuje výraz „pod nebem“ (Genesis 6:17) v této stejné souvislosti s potopou. Slovo „nebe“ samotné může mít místní význam [1 Královská 18:45], ale tady je souvislost která je jasně univerzální. Kazatel, který obsahuje četné narážky na stvoření, podobně využije termín „pod nebem“ s univerzálním záměrem (Kazatel 1:13; 2:3; 3:1; srov. paralelní univerzální výraz „pod sluncem“ v Kazateli 1:3, 9; 2:11, 17; atd.).

Ve vyprávění o potopě jsou tyto výrazy „pod celým nebem“, součástí dvou působivých veršů popisujících rozsah potopy: „a vody se valily tak usilovně na zemi že všechny vysoké hory pod celým nebem byly pokryté. Vody se valily patnáct loktů nahoru, a hory byly pokryté“ (7:19, 20). Kritický učenec John Skinner si všiml, že 7:19,20 „nejenom prohlašuje svou [potopní] univerzálnost, ale tak říkajíc ukazuje navíc i to, že udává přesnou výšku vodstva nad nejvyššími horami“ (Skinner 1930/1956, p 165).

Tento užitý Biblický jazyk se zde jednoduše nemůže interpretovat ve smyslu místních oblohy a zajisté nemůže odkázat k místním horám pokrytým sněhem, jak někteří zastánci místní potopy navrhuji. H.C. Leupold poukazuje na to, že pisatel verše 19 není spokojený s jednotlivým použitím *kol* („všechn“ ve výrazu „všechny vysoké hory“, ale protože 'všechno' je užito v relativním smyslu, pisatel odstraní každý možný dvojsmysl přidáváním výrazu 'pod celým nebem. 'Dvojité' všechno' (*kol*) nemůže připustit tím pádem relativní smysl. To téměř představuje hebrejský superlativ. Tak můžeme věřit, že se text zbaví pochybnosti v otázce univerzálnosti potopy" (Leupold 1942, p 301–302).

Za sedmé, Hasel věnuje celý učený článek výrazu „všechny zřídla (*kol–majenot*) velká propast (*tehom raba*)“ (Genesis 7:11; 8:2) a ukazuje jak to je spojené s univerzální „propastí“ (*tehom*) nebo světem–oceánem v Genesis 1:2 (srov. Žalm 104:6: „Propastnou tůň jsi přikryl jako šatem. Nad horami stály vody“). „rozbít“ a „vytrysknout“ (tzn. geologická porucha). Ne jenom jedny podzemní vody tryskají v Mezopotámii, ale ze všech „zřidel“ velkých propastí, spojený ve stejném verši s otevřením oken nebes, což daleko překračuje místní výjev. Hasel vnímavě zakončuje že „vytryskne vodstvo ze zřidel 'velké propasti' a odvolává se k rozdělení otevřeného pramenu podzemních vod s podobnou mocí a silou, že spolu s proudícím lijákem vodstva uložených v atmosférickém nebi celosvětově zaplaví zemi.“ (Hasel 1974, p 71).

Za osmé, v dalším článku, Hasel (1978) ukazuje jak hebrejská Bible rezervuje speciální termín *mabbul*, který s v jeho 13 výskytech výlučně odvolává k univerzální biblické potopě (12 výskytů v Genesis, jednou v žalmu 29: 10). Toto slovo může být odvozené z hebrejského kořenu jbl „proudit, téct.“ Termín *mabbul*, který je v příběhu o potopě obvykle spojený s *majim* „vodami“.

Zdá se, že se tento biblický termín stal „odborným výrazem pro proudící vody nebo vytékající ven a jako takový určuje potopu (záplavu) vzniklou vodami. ...*mabbul* je v Starém zákonu termín shodně použitý pro potopu (záplavu), který vznikl prudkým deštěm a vytryskl z podzemních vod“ (Hasel 1978, s. 92–93). Tento odborný výraz jasně signalizuje biblickou potopu nehledě na všechny místní záplavy a je zužitkován v žalmu 29:10, kde objasňuje Hospodinovu univerzální svrchovanost nad světem v době Noeho potopy: „Hospodin trůnil nad potopou, Hospodin bude trůnit jako král navěky.“ Shrnutí s ohledem na technické názvosloví užívané pro rozsah potopy v Genesis 6–9, Hasel píše:

„Biblický příběh o potopě poskytuje rozsáhlé svědectví jako zpráva, která je vyrozuměna jako historický příběh ve stylu prózy. To od nás očekává, že tuto zprávu budeme brát doslova. V této zprávě je odpovídající a ohromující množství terminologie a formulací ...které na základě souvislosti a skladby jednotně ukazují, že příběh o potopě chce být chápán v jeho univerzálním smyslu: vody zničily všechny lidské bytosti a zvířata plus ptáky na veškeré zemské mase zeměkoule. Kdybychom to četly jinak, znamená to vnímat textu jiný smysl. Který text sám odmítá, protože je pečlivě napsaný a užívá určité syntaktické konstrukce originálního jazyka.“ (Hasel 1975, s. 87).

III. Další biblický důkaz pro univerzálnost potopy

Mnoho dalších biblických důkazů směřuje v utvrzení celkového rozsahu potopy a rovněž zjevuje teologický význam tohoto závěru. Chceme shrnout čtrnáct bodů, které se objevují v biblickém textu.

Za prvé, dráha hlavních témat v Genesis 1–11 – stvoření, pád, plán vykoupení, šíření hříchu – je univerzální v rozsahu a

vyžaduje odpovídající univerzální soud. Už jsme si všimli s ohledem na specifickou potopy, terminologii početných narážek k univerzálnímu kontextu stvoření. Stvoření „nebes a země“ jistě není místní v rozsahu, shodně s Genesis 1–2.

Podobně, pád lidstva v Adamovi a Evě vedl k hříšnému stavu celé lidské rasy (*haadam*), nejen obyvatelstva Mezopotámie (podívej se na Genesis 6:5, 11; Římanům 3:19; 5:12). Opět, Protoevangelium (první Evangelijní příslib) navrhnutý v Genesis 3:15, zahrnuje univerzální mravní zápas mezi duchovními potomky (nebo „semenem“) hada a duchovních potomků („semenem“) ženy, které vrcholí vítězstvím představitele spásitelského semene nad hadem (podívej Robertson 1980). Tento plán spásy je jistě univerzální v rozsahu.

V podobném způsobu, hříšný stav lidstva popisovaného v době potopy, zahrnuje větší počet lidí, než ty kteří žijí v úrodném půlměsíci. Z Boží perspektivy, nikoliv jednoduše kulturně podmíněný pohled vypravěče, máme výsledky božského výzkumného „výzkumu“: „I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovolná člověka (*haadam*, lidstvo) a že každý výtvar jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý.“ (Genesis 6:5) Takové univerzální zlo přirozeně volá po univerzálním postihu.

Za druhé, božský záměr potopy dělá jednoznačným její univerzální rozsah: „Řekl: „Člověka (*haadam*, lidstvo), kterého jsem stvořil, smetu z povrchu země, člověka i zvířata, plazy i nebeské ptactvo, neboť lituji, že jsem je učinil.“ (Genesis 6:7). Nic méně než kompletní zničení lidské rasy (s výjimkou Noe, 6:8), se zdá být představeno. Daná délka času ze stvoření (nad 1650 roků minimálně), dlouhověkost předpotopních lidí (téměř tisíce roků) a Boží příkaz v stvoření „naplňte zemi“ (Genesis 1:28), je vysoce nepravděpodobné, že by předpotopní obyvatelstvo zůstalo jen v Mezopotámii. Tak by si zkáza lidstva vynutila více obětí, než místní potopa.

Za třetí, genealogická linie jak Adamova (Genesis 4:17–26; 5:1–31), tak i Noeho (Genesis 10:1–32; 11:1–9) jsou výlučné v přirozenosti, signalizují že jak Adam byl otec všeho předpotopního lidstva, tak i Noe byl otec všeho lidstva po potopě. Z potomků Noeho „z nich pak po potopě vzešly všechny pronárody na zemi.“ (Genesis 10:32) a zkušenost Babylonské věže způsobí, že se lidstvo rozšíří napříč planetou (Genesis 11:1–19).

Prekvapující dodatečný–biblický důkaz, že všechna lidská pokolení a nejen národ úrodného půlměsíce, přináležejí k potomkům Noe a připomíná univerzální potopu, se nalézá v úžasném rozšíření starověkých příběhů o potopě po celém světě. Nad 230 rozmanitých příběhů o potopě jsou známé a vyskytují se mezi mnoha rozličnými národy země (podívej se na Frazer 1918, 1:105–361; Nelson 1931). Celosvětová potopa je zdaleka nejčastěji–existující příčina v minulosti pro všeobecné destruktivní neštěstí v lidové slovesnosti starověku (Thompson 1955, 1:182–194).

Pozoruhodné číslo z těchto ústních a psaných tradic upozorňuje na základní body biblické zprávy: všechno lidstvo zaniklo velkou záplavou následkem božského soudu proti lidskému hříchu a jediný člověk a jeho rodina nebo několik přátel přežilo záplavu v lodi nebo dalším námořním plavidle. Příběhy nejbližší k oblasti rozptýlení v Babylonu jsou nejbližší podrobně k biblickému vyprávění (podívej Heide 1946, Jacobsen 1981, a Lambert a Millard 1969). Tato obrovská masa starověkých svědectví o světové potopě je silné svědectví o historické věrohodnosti a všeobecnosti biblické potopy.

Za čtvrté, stejné zahrnující božské požehnání je plodné a násobí a naplňuje zemi, která je daná Adamovi a Noemu (Genesis 1:28; 9:1). Toto je další spojení mezi univerzálním stvořením a potopou, mezi původním počátkem a „novým počátkem.“ Jak lidská rasa ve stvoření vyrůstá z Adama a Evy, tak je postpotopní lidstvo rozšířeno prostřednictvím Noeho.

Za páté, smlouva (Genesis 9:9–10) s jejím duhovým podpisem (Genesis 9:12–17), je jasně spojená k rozloze potopy a zahrnuje celou zemi (Genesis 9:13–17). Kdyby tam byla pouze místní záplava, pak by byla smlouva jen omezená smlouva a duhový podpis „obsáhlé všeobecnosti božského milosrdenství“ (Delitzsch 1888/1976, 1:289–290), by byl svlečen z jeho významu.

Za šesté, životaschopnost Božího slibu (Genesis 9:15; srov. Iz. 54:9) a bezúhonnost Pána Boha ve shodě s Jeho slibem je zahrnutá v celosvětovém rozsahu potopy. Tento bod musí být ještě více zdůrazněn: kdyby Genesis 6–9 popisovala jen místní záplavu, pak by Pán Bůh zrušil Svůj slib vždycky v další místní záplavě, která se stala! Jediný způsob, jak naplnit Boží slib, je neseslat další potopu, která by vyhladila každou žijící bytost (Genesis 8:21). Můžeme tak vidět, že záplava byla univerzální a celá lidská rasa vně archy byla zničena.

Za sedmé, všeobecnost potopy je zdůrazněná enormní velikostí archy podrobně popsána v Genesis 6:14–15 a uvedená jako nutnost pro záchranu všech druhů zvířat a rostlin v arše (Genesis 6:16–21; 7:2–3). Masivní archa naplněná zástupci všech nevodních živočichů/rostlinných druhů, by byla zbytečná, kdyby toto byla jen místní potopa, protože tyto druhy by mohly být zachráněny někde jinde na světě. Ještě božské naléhání v biblickém záznamu je, že zvířata byla přinesena do archy k uchování zástupců ze všech různých druhů (Genesis 6:19–20).

De facto, jen když by byla místní záplava v dohledu, stavba jakékoliv archy vůbec, dokonce pro Noe a jeho rodinu, by byla přebytečná – Pán Bůh mohl jednoduše varovat Noeho a jeho rodinu včas, aby unikl z přicházejícího soudu, právě jako to udělal s Lotem v Sodomě. Ale pointa příběhu ohledně archy je, že tam nebyl žádný další únik; uprostřed potopy „Zachován byl pouze Noe a to, co s ním bylo v arše.“ (Genesis 7:23).

Za osmé, pokrytí „všech vysokých hor“ přinejmenším 15 loket (Genesis 7:19–20), nemohlo zahrnout jednoduše místní záplavu, protože voda hledá svou vlastní úroveň přes povrch zeměkoule. Dokonce i jediná vysoká hora zaplavená místně v Mezopotámii, by požadovala, aby stejná výška vody byla všude na zemském povrchu.

V této spojitosti si můžeme povšimnout, že není nezbytné vyžadovat existenci hor tak vysokých jako hora Everest v době potopy, aby byly vody pokryté do hloubky šesti milů, jako někteří zastánci místní záplavy navrhuji, bylo by to nezbytné (podívej se na Ramm 1954, s. 242). Předpotopní hory byly velmi pravděpodobně mnohem nižší než v současné době. Pasáže v knize Job a Žalmech, mohou dobře odkázat na proces vyzdvižení postpotopních pohoří (podívej se na Job 9:5; 28:9; a Žalm

104:7–8).

Také v této spojitosti smíme adresovat námitku, že se zastánci místní záplavy často odvolávají, že světová potopa musí předpokládat „že zemský povrch byl kompletně obnovován během potopy rok“, a tak „předpotopní reliéf byl mimořádně odlišný od postpotopního reliéfu.“ Tento aspekt tvrzení, je v rozporu s biblickým důkazem který „samozřejmě předpokládá, že předpotopní geografie se základním způsobem podobala postpotopní geografii“ (Young 1977, s. 210). Odkaz je udělaný zvláště k topografickým popsáním v souvislosti se zahradou Eden: země Havilah a Kuš a čtyři řeky, dvě z nich (Tigris a Eufrat) byly důvěrně známy čtenářům knihy Genesis v Mojžíšově době. Což není vzpomenu v těchto argumentech. Nicméně, že tam jsou nějaké podoby mezi předpotopním a postpotopním reliéfem, je tam více rozdílů než podob. Dvě vzpomínané řeky patrně již dříve neexistovaly v Mojžíšově době: Píson a Gichón jsou zmíněny v rámci, kde měly ve zvyku téct, v postpotopních oblastech Havilah a Kuš. Další dvě řeky – Tigris a Eufrat – jsou popsány jako přicházející z běžného zdroje v zahradě Edenu, jistě daleko rozdílného od jejich současného průběhu. Tak jsou topografické popisy v ranných kapitolách Genesis v harmonii s celosvětovou potopou. Rovněž je pravděpodobné, že ti kdo přežili potopu, by užívali důvěrně známá jména pro topografické rysy po potopě, i kdyby zemský povrch vypadal úplně odlišně.

Za deváté, trvání potopy je srozumitelná jen s celkovou potopou. Záplava deště seshora a voda ze zřidel hlubin dole trvá 40 dní (Genesis 7:17) a všechny nejvyšší hory byly ještě pokryté pět měsíců po začátku potopy; vrcholy hor nebyly vidět až do sedmi měsíců a vody potopy nebyly ještě vyschlé, aby Noe opustil archu až do jednoho roku a deseti dnů (podívej se Genesis 7:11; 8:14). Takové délky času se zdají přiměřené jen s univerzálností potopy a nikoliv místní záplavou.

Za desáté, ustupující aktivita vod (Genesis 8:3a, 54a) je popsána hebrejskými výrazy, které souběžně s podobným výrazem a gramatickou stavbou „sem a tam“ pohyb krkavce (Genesis 8:7), by měl být přeložený jako „jdoucí a ustupující“, (podívej se na Austin 1990, s. 218; Hasel 1978, s. 93) a předpokládá vířivý pohyb vodstev trvající 74 dnů (podívej se na Genesis 8:3–5). Vodstvo spěchá tam a zpět, jako je v oceánu přílivový pohyb, kde se celková úroveň postupně snížila. To podporuje univerzálnost výkladu jako „mořská energie podněcuje model potopy“ (Austin 1990, p 218), ale je nesrovnalý s místní teorií o záplavě.

Za jedenácté, Novozákonní pasáže ohledně potopy používají univerzální jazyk: „až přišla potopa a zachvátila všechny“ (Matouš 24:39); „a přišla potopa a zahubila všechny.“ (Lukáš 17:27); „Ani starý svět neušetřil, nýbrž zachoval jen Noeho, kazatele spravedlnosti, spolu se sedmi jinými, když uvedl potopu na svět bezbožných.“ (2 Petrova 2:5); „v němž bylo z vody zachráněno jenom osm lidí.“ (1 Petr 3:20); „Noe ... Svou vírou vynesl soud nad světem“ (Židům 11:7).

Místní potopa by neukončila předpotopní svět. Jak Archer dodává, „Máme nepochybné potvrzení Nového zákona, že zničení lidské rasy v době potopy bylo celkové a univerzální“ (Archer 1985, s. 208).

Za dvanácté, Starozákonní typologie potopy předpokládá a spoléhá nejen na historickou věrnost, ale také na univerzálnost potopy, teologicky podává argumenty nastávajícímu celosvětovému soudu pomocí ohně (2 Petra 3:6–7). Petr argumentuje, že právě když byl celosvětový soud vodou, působící na nevěřící předpotopní svět, aby byl zahuben, tak v protikladu musí–tedy–existovat univerzální konec světa soudu, pomocí ohně přinášející zničení bezbožníků (podívej se na Davidson 1981, s. 326–327).

Za třinácté, klíčové termíny a motivy, které máme již naznačené v Genesis 6–9 směřují k vytvoření hlavního teologického sdělení: Biblická potopa není nic méně než světová zkáza nebo zvrát stvoření. Početní starozákonní učenci rozpoznali tento vysoce významný teologický bod příběhu o potopě. Nahum Sarna píše, že „potopa je světová katastrofa, která je vlastně zkáza stvoření.“ Jinak řečeno, stvoření je nehotové a svět se vrátil do chaosu.“ (Sarna 1989, s. 48).

Tikva Frymer–Kensky popisuje potopu jako „původní, světovou zkázu stvoření“ (Frymer–Kensky 1983, s. 410; srov. Frymer–Kensky 1985, s. 312). Claus Westermann mluví o „vypádu chaosu do stvořeného řádu; potopa předpokládá kosmické rozměry“ (Westermann 1974/1984, s. 434). Umberto Cassuto poukazuje na to, že v nejvyšším bodu potopy, „Je vidět voda všude, jako kdyby se svět měl vrátit ke svému prvotnímu stavu v úsvitu stvoření, kdy vody hlubin zaplavily všechno.“ (Cassuto 1964, s. 97). David Clines užívá příhodný termín bouleversement nebo „zvrát“ stvoření, aby vyličil teologický význam potopy (Clines 1972, p 136). Josef Blenkinsopp:

„... potopa je akt zničení, zkáza práce odloučením a návratu všeho k prvotnímu, vodnímu chaosu z kterého prvně vyvstal řád.“ (Blenkinsopp 1992, s. 83; srov. Blenkinsopp 1971, s. 46–47).

Gerhard von Rad zdůrazní univerzální důsledek této zhouby nebo zvratu stvoření:

„... musíme rozumět potopě, protože jako katastrofa zahrnuje celý kosmos. Kdy nebeský oceán vytryskl na zemi dole a prastaré moře pod zemí, který je držený Pánem Bohem, je nyní vysvobozen ze svých pout, tryská nahoru přes zející propasti na zemi, pak je zničen veškerý kosmický řád podle biblický kosmologie. Dvě poloviny chaotického prastarého moře, oddělený – jeden nahoře, další dole – Božím tvůrčím řízením (kapitola. 1:7–9), jsou znovu spojené; stvořením začíná pronikat pomalu chaos. Tato katastrofa, nadto, se dotýká nejen člověka a zvířat ... ale země (kapitoly. 6.13; 9.1) – skutečně, celý kosmos“ (von Rad 1972, s. 128).

Jenom kosmická/celková potopa může teologicky zahrnout kosmický/univerzální zvrát nebo zkázu stvoření popsaného v Genesis 6–9.

Za čtrnácté a naposledy, kosmický zvrat stvoření je následován kosmickým novým počátkem. Jak Clines uvádí :

„... 'zničení' které Pán Bůh učinil s potopou není definitivní; stvoření nebylo permanentně odvolané. Dávne soulady přirozeného světa jsou obnovené (8:22), a stará nařízení stvoření jsou znovuobnovená (9:1–7)“ (Clines 1972–73, p 138).

Jacques Doukhan prokázal přesné literární protějšky mezi následnými stupni „obnovy“ následků potopy (Genesis 8–9) a sedmi dny stvoření v Genesis 1–2 (Doukhan 1987, s. 133–134; srov. Gage 1984, s. 10–20):

1. Vítr nad zemí a vodami. Genesis 8:1; srov. Genesis 1:2.
2. Rozdělení vod. Genesis 8:1–5; srov. Genesis 1:6–8.
3. Objevení rostlin. Genesis 8:6–12; srov. Genesis 1:9–13.
4. Objevení světla. Genesis 8:13–14; srov. Genesis 1:14–19.
5. Vysvobození zvířat. Genesis 8:15–17; srov. Genesis 1:20–23.
6. Zvířata spolu s lidmi, požehnání, potrava pro lidi, obraz Pána Boha. Genesis 8:18–9:7; srov. Genesis 1:24–31.
7. Znamení smlouvy. Genesis 9:8–17; srov. Genesis 2:1–3.

Tak v překlenující literární struktuře „obnovy“ v příběhu o potopě, je univerzální rozměr potopy potvrzený jednotlivými paralelami s kosmickým stvořením popsáním v Genesis 1–2.

IV. Závěr

Na závěr, otázka rozsahu biblického potopy není jen důvodem pro neužitečnou zvědavost s trochou sázky pro křesťanskou víru. Pro ty kdo vidí dny stvoření v Genesis 1 jako šest, doslovných 24–hodinových dní (podívej Hasel 1994), je univerzálnost potopy nezbytnou nutností k objasnění existence geologického sloupce. Doslovný stvořitelský týden je neoddělitelně spojený s celosvětovou potopou.

Ale univerzálnost potopy je nejen velmi důležitá v hledání smíru vědy a Bible. Ale je také rozhodující v porozumění a důvěryhodnosti teologie Genesis 1–11 a ostatních částí Bible. (Pro podrobnější diskusi o teologii biblické potopy v její kanonické souvislosti, podívej Davidson.) Mnoho spojení s univerzálním stvořením v Genesis 1–2, které znamenalo v tomto studiu nejen podporu charakteru univerzálnosti potopy, ale sloužilo také k teologickému spojení stvoření a eschatologie (soud/spása) v otevřených kapitolách Bible. Potopa je eschatologické postupné „zničení“ světa a lidstva, které je posléze následováno postupnou „obnovou“ nového světa. „Tak,“ píše von Rad, „příběh potopy – a toto je teologická nejdůležitější skutečnost – ukazuje na eschatologický soud světa.... Světový soud potopou visí jako železná opona mezi tímto věkem a věkem záře prvního stvoření“ (von Rad 1972, p 129–130).

Teologie všeobecné potopy je proto střed připojený, ale s mnohostranným univerzálním tématem jdoucím napříč knihou Genesis 1–11 a představující překlenující vzorec pro celé následující celosvětové stvoření odhalující charakter Stvořitele a Jeho původního záměru pro stvoření; odvrácení lidstva od Stvořitele a všeobecné rozšíření hříchu vyústí všeobecným „zničením“ prostřednictvím eschatologického soudu; a obnova, v eschatologickém plánu spásy uzavřením smlouvy s ostatkem a všeobecná obnova země.

Odkazy

- **Anderson BW.** 1978. From analysis to synthesis: the interpretation of Genesis 1–11. *Journal of Biblical Literature* 97(1):23–39.
- **Archer GL, Jr.** 1985. A survey of Old Testament introduction. Rev. ed. Chicago: Moody Press.
- **Austin SA.** 1990. Did Noah's Flood cover the entire world? Yes. In: Youngblood RF, editor. *The Genesis debate: persistent questions about Creation and the Flood*. Grand Rapids, MI: Baker Book House, p 210–228.
- **Bailey LR.** 1989. Noah: the person and the story in history and tradition. Columbia: University of South Carolina Press.
- **Baumgardner JR.** 1994a. Computer modeling of the large-scale tectonics associated with the Genesis Flood. *Proceedings of the Third International Conference on Creationism*. Pittsburgh: Creation Science Fellowship, p 49–62.
- **Baumgardner JR.** 1994b. Runaway subduction as the driving mechanism. for the Genesis Flood. *Proceedings of the Third International Conference on Creationism*. Pittsburgh: Creation Science Fellowship, p 63–75.

- **Blenkinsopp J.** 1971. Uncreation: the great flood: Gen 6:5–9:17. In: Bright L, editor. Pentateuch. Chicago: ACTA Foundation.
- **Blenkinsopp J.** 1992. The Pentateuch: an introduction to the first five books of the Bible. NY: Doubleday.
- **Boardman DC.** 1990. Did Noah's Flood cover the entire world? No. In: Youngblood RF, editor. The Genesis debate: persistent questions about Creation and the Flood. Grand Rapids, MI: Baker Book House, p 210–229.
- **Cassuto U.** 1961. The documentary hypothesis and the composition of the Pentateuch. Abrahams I, translator. Jerusalem: Magnes Press.
- **Cassuto U.** 1964. A commentary on the Book of Genesis, Vol 2. Abrahams I, translator. Jerusalem: Magnes Press.
- **Clines DJA.** 1972–1973. Noah's Flood. Part I: The theology of the Flood narrative. Faith and Thought 100(2):128–142.
- **Clines DJA.** 1976. Theme in Genesis 1–11. Catholic Biblical Quarterly 38:483–507.
- **Coffin HG, Brown RH.** 1983. Origin by design. Washington DC: Review and Herald Publishing Association.
- **Custance AC.** 1979. The Flood: local or global? The Doorway Papers, Vol. 9. Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House.
- **Davidson RM.** 1981. Typology in Scripture: a study of hermeneutical τύπος structures (Andrews University Seminary Doctoral Dissertation Series, Vol. 2). Berrien Springs, MI: Andrews University Press.
- **Davidson RM.** In press. The Flood. In: Evangelical Dictionary of Biblical Theology. Grand Rapids, MI: Baker Books.
- **Delitzsch F.** 1888/1976. Genesis. In: Keil CF, Delitzsch F, editors. Biblical commentary on the Old Testament: the Pentateuch, Vol. 1. Martin J, translator. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., p 33–414. Original work published 1888.
- **Doukhan JB.** 1978. The Genesis creation story: its literary structure (Andrews University Seminary Doctoral Dissertation Series, Vol. 5). Berrien Springs, MI: Andrews University Press.
- **Doukhan JB.** 1987. Daniel: the vision of the end. Berrien Springs, MI: Andrews University Press.
- **Filby FA.** 1970. The Flood reconsidered: a review of the evidences of geology, archaeology, ancient literature and the Bible (with a foreword by Stephen S. Short). London: Pickering & Inglis Ltds.
- **Fishbane M.** 1971. Jeremiah IV 23–26 and Job III 13–13: a recovered use of the creation pattern. Vetus Testamentum 21:151–167.
- **Frazer JG.** 1918. Folk-lore in the Old Testament: studies in comparative religion, Vol. 1. London: MacMillan.
- **Frymer-Kensky T.** 1983. Pollution, purification, and purgation in biblical Israel. In: Meyers CL, O'Connor M, editors. The Word of the Lord shall go forth: essays in honor of David Noel Freedman in celebration of his sixtieth birthday. Winona Lake: Eisenbrauns, p 399–414.
- **Frymer-Kensky TS.** 1985. The Flood. In: Achtemeier PJ, editor. Harper's Bible dictionary. San Francisco: Harper & Row, p 312–314.
- **Gage WA.** 1984. The gospel of Genesis: studies in protology and eschatology. Winona Lake: Carpenter Books.
- **Hasel GF.** 1974. The fountains of the great deep. Origins 1:67–72.
- **Hasel GF.** 1975. The biblical view of the extent of the Flood. Origins 2:77–95.

- **Hasel GF.** 1978. Some issues regarding the nature and universality of the Genesis Flood narrative. *Origins* 5:83–98.
- **Hasel GF.** 1980. *Understanding the living Word of God.* Mountain View, CA: Pacific Press Publishing Association.
- **Hasel GF.** 1994. The "days" of creation in Genesis 1: literal "days" or figurative "periods/epochs" of time? *Origins* 21(1):5–38.
- **Heidel A.** 1946. *The Gilgamesh Epic and Old Testament parallels.* Chicago: University of Chicago Press.
- **Jacobsen T.** 1981. The Eridu Genesis. *Journal of Biblical Literature* 100:513–529.
- **Kaiser WC, Jr.** 1970. The literary form of Genesis 1–11. In: Payne JB, editor. *New perspectives on the Old Testament.* Waco, TX: Word, Inc., p 48–65.
- **Kidner D.** 1967. *Genesis: an introduction and commentary.* The Tyndale Old Testament Commentaries. Wiseman DJ, editor. Downers Grove: Inter–Varsity Press.
- **Lambert WG, Millard AR.** 1969. *Atrahasis: the Babylonian story of the Flood.* Oxford and NY: Oxford University Press.
- **Leupold HC.** 1942. *Exposition of Genesis.* Grand Rapids, MI: Baker Book House.
- **Lewis JP.** 1968. *A study of the interpretation of Noah and the Flood in Jewish and Christian literature.* Leiden: E. J. Brill.
- **Mitchell TC.** 1982/1993. Flood. In: *The new Bible dictionary.* 2d ed. London/Downers Grove: Inter–Varsity Press/InterVarsity Press, p 380–383.
- **Morris HM.** 1988. *The remarkable record of Job: the ancient wisdom, scientific accuracy, and life–changing message of an amazing book.* Grand Rapids, MI: Baker Book House.
- **Nelson BC.** 1931. *The Deluge story in stone: a history of the Flood theory of geology.* Minneapolis: Augsburg Publishing House.
- **Ramm B.** 1954. *The Christian view of science and Scripture.* Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Co.
- **Robertson OP.** 1980. *The Christ of the covenants.* Grand Rapids, MI: Baker Book House.
- **Roth AA.** 1985. Are millions of years required to produce biogenic sediments in the deep ocean? *Origins* 12:48–56.
- **Roth AA.** 1986a. Catastrophism — is it Scientific? *Ministry* (July) 59:24–26.
- **Roth AA.** 1986b. Some questions about geochronology. *Origins* 13:64–85.
- **Roth AA.** 1988. Those gaps in the sedimentary layers. *Origins* 15:75–85.
- **Sailhamer JH.** 1990. Genesis. In: Gaebelien FE, editor. *The expositor's Bible commentary, Vol. 2.* Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, p 1–284.
- **Sarna NM.** 1989. *The JPS Torah commentary: Genesis.* Philadelphia, NY, Jerusalem: The Jewish Publication Society.
- **Shea WH.** 1979. The structure of the Genesis Flood narrative and its implications. *Origins* 6:8–29.
- **Skinner J.** 1930/1956. *A critical and exegetical commentary on Genesis.* The International Critical Commentary on the Holy Scriptures of the Old and New Testaments, Vol. 1. 2d ed. Edinburgh: T. & T. Clark.

- **Thompson S.** 1955. Motif-index of folk-literature: a classification of narrative elements in folktales, ballads, myths, fables, medieval romances, exempla, fabiaux, jest-books, and local legends, Vol. 1. Bloomington: Indiana University Press.
- **von Rad G.** 1972. Genesis: a commentary. Rev. ed. Philadelphia: The Westminster Press.
- **Wenham GJ.** 1978. The coherence of the Flood narrative. *Vetus Testamentum* 28:336–348.
- **Wenham GJ.** 1987. Genesis 1–15. Word Biblical Commentary, Vol. 1. Waco, TX: Word Books.
- **Westermann C.** 1994. Genesis 1–11: a commentary. Scullion JJ, translator. Minneapolis: Augsburg Publishing House. Original work published 1974.
- **Whitcomb JC.** 1988. The world that perished. Rev. ed. Grand Rapids, MI: Baker Book House.
- **Young DA.** 1977. Creation and the Flood: an alternative to Flood geology and theistic evolution. Grand Rapids, MI: Baker Book House.